

Utvrdjivanje specifičnih potreba jednoroditeljskih obitelji u hrvatskim Zdravim gradovima

U periodu od 2011. do 2015. godine u šest je hrvatskih gradova, Poreču, Labinu, Rijeci, Vinkovcima, Dubrovniku i Zagrebu, provedeno akcijsko istraživanje specifičnih potreba jedno-roditeljskih obitelji. Ciljevi istraživanja bili su spoznati realnost problema s kojima se suočavaju jedno-roditeljske obitelji, utvrditi što generira njihove probleme te odabrati moguće intervencije s ciljem uvođenja promjene i omogućavanja rješavanja problema jedno-roditeljskih obitelji u ciljanoj zajednici. U teškim vremenima u duhu je poslanja Mreže otvarati teške i bolne teme čijim adresiranjem zajednički možemo doprinijeti jačanju socijalnih mreža i osnaživanju društvene podrške posebno ranjivim skupinama našeg stanovništva. Jedno-roditeljske obitelji, prema nizu do sada objavljenih međunarodnih studija, predstavljaju grupu izrazito izloženu riziku od siromaštva. U okvirima Europske mreže zdravih gradova Svjetske zdravstvene organizacije ovo je istraživanje bilo i hrvatski doprinos istraživanjima nejednakosti u zdravlju (koja su dokazano posljedica nejednakih životnih mogućnosti). Osim roditelja koji sami skrbe o djeci druga su ciljana populacija ovog istraživanja djeca u dobi od 0 do 7 godina. Prepoznajući značaj ranog razvoja djeteta i važnost intervencija u tom periodu života (posebno kod djece koja odrastaju u nepovoljnim socijalno-ekonomskim uvjetima) ovim smo se akcijskim istraživanjem fokusirali na iznalaženje i implementaciju intervencija kojima će se djeci, posebno onoj iz jedno-roditeljskih obitelji, povećati mogućnost zdravog odrastanja.

Istraživanje je provedeno postupno, u etapama. Prve smo godine istraživanja, kroz četiri uvodna tematska sastanka, dobili opis trenutnog stanja, trendova i postojećih programa namijenjenih jedno-roditeljskim obiteljima u našim gradovima. Tijekom 2012. istraživanje je prijavljeno Etičkom povjerenstvu Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, dobivena je dopusnica te prihvaćeni obrasci za informirani pristanak ispitanika. Kroz dvije radionice održane u Zagrebu, na Školi narodnog zdravlja Andrija Štampar participativno je oblikovan operativni koncept istraživanja. U istraživanju smo koristili strategiju

namjernog uzorkovanja „informacijama bogatih“ ispitanika – jedno-roditeljskih majki (samo jednog oca) ispod 35 godina starosti s djetetom (ili djecom) u dobi ispod 7 godina. Patronažne su sestre, s terena koji kroz svoje djelovanje pokrivaju, odabrale ispitanike i početkom 2013. godine, radeći u parovima provele vođeni intervju. Svi su ispitanici dali pismeni pristanak i za intervju i za njegovo snimanje. Sestre su kodirale intervju (da zaštite osobne podatke) i nakon prijepisa pobrisale tonski zapis. Vođenim intervjuima prikupljene su informacije o socijalnom statusu (pitanja o prihodima, stanovanju te zaposlenosti), zdravstvenom statusu (pitanja o posebnim potrebama i prisutnim bolestima), kvaliteti života (pitanja o prehrani te načinu provođenja slobodnog vremena), pomoć u brizi, skrbi i odgoju (pitanja o drugom roditelju, odnosima u obitelji, korištenju usluga zdravstvenih institucija i jedinica lokalne samouprave), poznavanju i korištenju programa socijalne i psihološko-pedagoške podrške za podizanje kvalitete života, zrelosti i informiranosti roditelja o vlastitim pravima, prisutnosti nasilja (psihičkog i fizičkog) u obitelji, te društvenoj stigmatizaciji. U obradu je primljeno sveukupno 79 transkripta intervjua: 40 iz Zagreba, 10 iz Poreča, 8 iz Labina, 8 iz Rijeke, 7 iz Dubrovnika i 6 iz Vinkovaca.

Već preliminarni rezultati analize transkripta intervjua zorno su opisali stanje ovih obitelji. Stambeno - ispitanice žive samostalno (s bremenom kredita za stan) ili kao podstanari, često s roditeljima, djedom i bakom te drugim članovima obitelji. Materijalna situacija im je nezavidna, rijetko majka uspije priskrbiti, najčešće pomaže njezina obitelj, ponekad prijatelji ili obitelj oca. Alimentacija je problem kod većine ispitanica. Veliki dio je nezaposlen. Ako imaju sreću raditi tipičan je odgovor „Moja materijalna situacija se svodi na preživljavanje. Od prihoda plaćam podstanarstvo u vrtić, a što mi ostane ide na hranu, račune i odjeću.“ Društveni život nemaju. „Dosta radim te se sve svodi na posao i kućanstvo.“ Podrške obitelji u barem četvrtine ispitanica nema „nema potpore od nikoga, niti psihološke, naučena je sve prebroditi sama“. Većina ima potporu vlastite obitelji „kad ne bi bilo mojih roditelja bili bismo gladni. Također mi uz plaćanje

Podrška jednoroditeljskim obiteljima grada Poreča

Sveobuhvatna podrška porečkim obiteljima realizira se već godinama kroz: Savjetovalište za djecu, mlade, brak i obitelj, podršku obiteljima u osjetljivim fazama obiteljskog ciklusa, podršku ranom razvoju djece, tečajevima pripreme za porod, „Dok nabrojim do tri...“ - prve tri godine su najvažnije, „Krećem u vrtić, krećem u jaslice“, programe za slobodno vrijeme, prevenciju debljine kod djece, jačanje roditeljskih kompetencija, „Moje dijete kreće u prvi razred“, PATHS-rastem program u osnovnoj školi i mnoge druge. Provođenje istraživanja utvrđivanja potreba jedno-roditeljskih obitelji dalo je cijelom programu sveobuhvatne podrške porečkim obiteljima novu komponentu. Unaprijedilo je povezanost dionika procesa, uspostavilo sustav suradnje i razvilo veći senzibilitet zajednice. Potrebe proizašle iz istraživanja ispitanica u gradu Poreču bile su: pomoć oko skrbi za dijete, podrška kod „teških“ razvoda i zaštita od nasilja, pomoć pri stambenom zbrinjavanju, nedostatni servisi za podršku slobodnom vremenu roditelja i zapošljavanje. Čim su dobiveni rezultati zamjenica gradonačelnika je s njima upoznala Gradsko Vijeće i tijela (odbore i povjerenstva), gradonačelnika te ustanove i institucije koje se bave obiteljima i djecom. Održani su sastanci s patronažom i roditeljima iz jedno-roditeljskih obitelji uključenim u istraživanje. Uspostavljen je sustav suradnje i razmjene informacija sa patronažom. Postignut je konsenzus gradske vlasti oko postavljanja jedno-roditeljskih obitelji kao prioritarnog područja za financiranje prema programu javnih potreba od 2014. godine. Jedno-roditeljske obitelji uvedene su u sve novousvojene akte o pravima građana. Na taj je način osiguran kontinuitet programa i intervencija

usmjerenih ovim ranjivim skupinama te osigurani bolji uvjeti za njihov dalji razvoj u narednom razdoblju. Kao problem vezan uz pomoć u skrbi za dijete prepoznat je prekratak rad vrtića, davanje prednost zaposlenim roditeljima pri upisu (prema ispitivanju više od 50% djece iz jedno-roditeljskih je bilo upisano u predškolske ustanove, no riječ je većinom o zaposlenih roditeljima) te rad produženog boravka u školi od 1. do 4. razreda. Provedene su mjere i aktivnosti jedinstvenih upisa, (nova Odluka) jedno-roditeljske obitelji imaju najveći broj bodova prilikom upisa, sufinanciran je rad privatnog cjelodnevno vrtića, objavljen poziv dadiljama za sufinanciranje boravka djece i otvoren poticaji za otvaranje i zapošljavanje dadilja (trenutno nema registriranih Obrta). Jedno-roditeljske obitelji imaju prednost pri upisu u produženi boravak u školi te pomoć pri kupovini udžbenika i opreme za školu. Zaključkom gradonačelnika izjednačavaju se iznosi uvjeta prihoda oba roditelja s prihodom jednog roditelja iz jedno-roditeljskih obitelji („Uvjet prihoda iz čl.13. Odluke o socijalnoj skrbi kojeg moraju ispunjavati samohrani roditelji i roditelji iz jedno-roditeljskih obitelji za 2015. godinu utvrđuje se u dvostrukom iznosu.“). Kao problem također je prepoznata nedovoljna pomoć i podrška tijekom razvoda kao i zaštita od nasilja. Fond Zdravi grad je jedini resurs koji pomaže, Obiteljski centri su ugašeni, a nedovoljna je podrška koju pružaju Centri za socijalnu skrb. Radi davanja podrške kod „teških“ razvoda i radi zaštite od nasilja provedene su mjere poput zaposlen je još 1 psihoterapeut u Fondu Zdravi grad za rad s roditeljima, pokrenut je program Lux vitae-psiho socijalni tretman počinitelja obiteljskog nasilja te uspostavljena besplatna pravna pomoć. Zakonodavac je propisao provođenje mjere psiho socijalnog tretmana počinitelja obiteljskog nasilja bez stavke u proračunu RH do 2015., a od 2015. u proračunu RH je samo 2.000 kn po korisniku za 6 mjeseci rada bez putnih troškova za terapeuta. Time jedinice lokalne samouprave troše vlastite resurse na štetu specifičnih lokalnih preventivnih programa. Neadekvatna suradnja sa Centrom za socijalnu skrb unaprijeđena je jačanjem partnerskih odnosa, zajedničkim planiranjem brzih

i efikasnih intervencija koje bi trebale biti dio jedinstvenog individualnog plana promjene za svaku jedno-roditeljsku obitelj u potrebi, a koji će prema Zakonu provoditi socijalni radnik uz suradnju i podršku svih ostalih dionika. Problem stambenog zbrinjavanja (iako dio obitelji ima riješeno stambeno pitanje i stan od grada, 50% obitelji su podstanari bez izglednog rješenja) adresiran je mjerama i aktivnostima, usvojena je nova Odluka o davanju stanova u gradskom vlasništvu u najam (bodovi za jednoroditeljske obitelji) i uvedena subvencija za slobodno ugovorene najamnine (od 2013. uveden nad standard u plaćanju troškova najamnine u 100% iznosu u posebno teškim situacijama). Na Odluku za POS-stanove gdje država definira kriterije nije se moglo utjecati. Nedostatni servisi za podršku slobodnom vremenu roditelja (nedovoljno dostupni servisi za roditelje u slobodnom vremenu) rješavaju se financiranjem projekata OCD za podršku (pilot projekt CGI za stvaranje mreže podrške jedno-roditeljskim obiteljima) 2014/15., sufinanciranjem Ljetnog kampa (9-satni program za djecu tijekom cijelog ljeta), besplatnim prijevozom djece, popustima za djecu i roditelje za sve programe POUP-a i dr. Prepoznat je i problem zapošljavanja. Iako je veći broj obitelji koje su bile uključene u istraživanje imao stalno zaposlenje za pretpostaviti je da će sezonski posao (samo 1 slučaj) biti u budućnosti značajan problem. Grad Poreč rješenje vidi u izradi Strategije gospodarskog razvoja u koju je ugradio i mjeru 3.1.8. Razvoj društvenog (socijalnog) poduzetništva, koja će biti realizirana kroz projekt socijalnog poduzetništva usmjerenog roditeljima iz jedno-roditeljskih obitelji i OSI (u 2016. kreće edukacija i izrada projekta) te otvaranju poticaja za otvaranje obrta za dadilje i zapošljavanje. Jedan od značajnih rezultata istraživanje je i intenzivnija suradnja s medijima te podizanje svijesti o potrebi podrške jedno-roditeljskim obiteljima u zajednici!

Nataša Basanić Čuš,

Fond zdravi grad Poreč
natasaa@zdravi-grad-porec.hr

Tihana Mikulčić, Grad Poreč
tihana.mikulcic@porec.hr

stana pomažu financijski jer radim sezonski tako da sam sada nezaposlena“. Ispitanice su zadovoljne dostupnošću i kvalitetom zdravstvene zaštite, tetama u vrtiću (Labin), Obiteljskim centrom (Pula), Sigurnom kućom (Zagreb). Centri za socijalnu skrb se spominju u izrazito negativnom kontekstu. „Nisam bila zadovoljna dobivenim informacijama od Centra za socijalnu skrb, jer sam se osjećala kao loptica koju se prebacuje“. Manji dio ima pritužbe na rad policije vezano uz zaštitu supružnika u slučajevima obiteljskog nasilja. Među potrebama najčešće spominjana je potreba za financijskom pomoći. Skoro sve ispitanice imaju problema oko naplate alimentacije i financiranja daljnjeg školovanja. „Rado bih išla studirati još dvije dodatne godine, ali si to ne mogu dopustiti financijski.“ „Imam potrebu za osobnim napretkom. Išla bih na tečaj informatike ili na tečaj jezika.“ „U osobnom napretku najveći problem koji me koči su financije.“ „Htjela sam upisati višu školu međutim nisam si to mogla financijski priuštiti.“ „Potrebe koje bi mi trebale od društva su financijske. Načula sam o subvenciji za režije, ali traže ugovor o podstanarstvu.“ „Trebala bi mi financijska pomoć za dijete (vrtić ili škola) i pomoći u rješavanju stambenog pitanja.“ Veliki je problem i zapošljavanje. „Najveći problem je kada kao samohrana majka dođem na razgovor za posao i kažem da imam troje djece, nitko me ne želi zaposliti.“ „Postoje jednokratne pomoći pri centru pa bi bilo dobro da nam to omoguće. Ja bih bila zadovoljna da nađem posao, ali ja gdje god odem na razgovor kada vide da sam samohrana majka s troje djece pitaju me zašto su nam vas poslali, što ćemo mi s vama.“ „Htjela bih da mi daju posao, ne treba mi socijalna pomoć. Ja imam svoje ruke, noge i svoju školu.“ Postoji i potreba za druženjem i izvanškolskim aktivnostima za djecu. „Bilo bi lijepo popričati s drugim ljudima u istoj situaciji, da znam da nisam sama.“ „Sada sam na poslu nova i radim prekovremeno svaki dan, zamjena sam za porodiljni i radim za dvije osobe. To mi zna biti problem jer nema tko otići po dijete u vrtić“ (pomoć dadilje). Nedostaju kvalitetne informacije - „Sve informacije sam morala saznati sama i morala sam se sama izboriti za svoja prava. Informacije tražim po internetu.“ „Nikada nisam dobila adekvatne informacije, jedno čujete na televiziji, a onda recimo dođete u Centar za socijalnu skrb, oni kao ništa ne znaju o ničemu. Kada ih pitate ništa neće reći.“ „Meni bi sada dobrodošao neki telefon kroz 24 sata da mogu nazvati za neki stručni savjet. Bilo bi super da dobijete napismeno koja su vam prava, koji je postupak prijave djeteta i koji su dokumenti potrebni.“

Psihološka i pravna pomoć „Najviše želim mir i stalno radno mjesto makar na koju godinu.“ „Bilo bi korisno da imamo nekog psihologa kojemu se možemo povjeriti kad imamo problem.“ „Ja sam se htjela obratiti nekakvom psihologu, nekom trećem koji bi bio totalno van cijele situacije i da s njim mogu obaviti nekakav razgovor, ali to nisam pronašla u svojoj sredini.“ „Trebala bi postojati nekakva služba za samohrane roditelje i djecu gdje bih mogla dobiti savjete. Tamo bi trebali biti psiholozi, radionice za usmjeravanje roditelja kako da se nosi u situaciji u kojoj se nalazi i kako da odgaja dijete te kako da dijete prihvati situaciju.“ „Trebao bi i pravnik od kojega možemo dobiti odgovore na pravna pitanja, a da ne moramo tražiti preko interneta“ Čuvanje djece i aktivnosti za djecu „Meni se čini da bi bilo dobro da ima nekakav sustav dadilja, da li bi to bile starije ili mlađe gospođe, kojima ja mogu ostaviti dijete, da sam sigurna da je s njim stručna osoba, provjerena“ „Za društvo bi bilo korisno da se produži radno vrijeme vrtića ili da se organiziraju dadilje koje bi brinule o djeci.“ Druženje s drugima „Samohrani roditelji bi trebali imati nekakvu radionicu jer mi ne dijelimo iste probleme kao roditelji u braku. Mi bi jedni druge jako dobro razumjeli. Imamo slične

probleme, iskustva i situacije u vezi djece.“ *Sumarno i kvantitativnom analizom 79 provedenih intervjua kao najčešće potrebe roditelja prepoznate su potreba za osobnim napretkom, financijska pomoć, pomoć oko skrbi za dijete, pomoć pri zapošljavanju i pomoć u rješavanju stambenog pitanja. Dobiveni rezultati bili su podloga za*

odlučivanje o intervencijama koje će gradovi tijekom 2014. i 2015. implementirati. Kao zajednički projekti, koje će provoditi svi uključeni gradovi, dogovoreni su: a) kontinuirana skrb o jedno-roditeljskim obiteljima od strane patronažne sestre, u koju je uključena izrada registra, praćenje potreba, savjetovanje, povezivanje s

Istraživanje potreba jednoroditeljskih obitelji u gradu Dubrovniku

Partneri u provođenju istraživanja bili su Grad Dubrovnik, Upravni odjel za obrazovanje, šport, socijalnu skrb i civilno društvo, udruga Dubrovnik – zdravi grad, Zavod za javno zdravstvo Dubrovačko-neretvanske županije i Centar za socijalnu skrb Dubrovnik. Vodeći izazovi utvrđeni ovim istraživanjem bili su stambeno pitanje, materijalno stanje (koje je nedovoljno za zadovoljavanje osnovnih životnih potreba), društveni život (manje slobodnog vremena, druženje s najbližim prijateljima) i informiranost o pravima (ispitanice slučajno saznale ili same pronašle na internetu). Većina je ispitanica odgovorila da ima dobru podršku vlastite obitelji, a najčešća su korištena prava bila pravo na privremeno uzdržavanje, dječji doplatk i pravo na subvenciju za podstanarstvo. Temeljem dobivenih rezultata na Okruglom stolu lokalnih dionika u projektu održanom 2014. godine u Gradskoj vijećnici Grada Dubrovnika zaključeno je da se izradi informativna

brošura, organizira pružanje psihološke potpore te pruži pomoć i potpora u osnivanju udruge jedno-roditeljskih obitelji. Također je predloženo uvođenje novog kriterija prilikom donošenja odluke o subvencioniranju podstanarstva za jedno-roditeljske obitelji i uključivanje patronažnih sestara u identificiranje jedno-roditeljskih obitelji prilikom prvog posjeta trudnici ili roditelji. Do sada je tiskan i distribuiran (i stavljen on line) Vodič o pravima i uslugama za jedno-roditeljske obitelji u Gradu Dubrovniku, uspostavljena je mreža suradnje između lokalnih partnera, suradnja sa Zavodom za zapošljavanje i CISOK-om. Patronažne su sestre uključene u identificiranje potreba jedno-roditeljskih obitelji prilikom prvog posjeta trudnici ili roditelji, a prilikom donošenja odluka iz socijalnog programa Grada Dubrovnika uveden je i kriterij jednoroditeljske (kao ranjive i potrebite) obitelji. U Vodiču o pravima i uslugama za jednoroditeljske obitelji stavljeni su: a) prava iz Zakona o socijalnoj skrbi (zajamčena minimalna naknada, naknada za troškove stanovanja, jednokratna naknada, socijalne usluge, uzdržavanje djeteta, privremeno uzdržavanje i dr.),

b) prava, potpore i subvencije Grada Dubrovnika (jednokratna novčana pomoć, dar za novorođeno dijete, subvencija za najam stana mladima, potpore za predškolski odgoj, sufinanciranje nabave školskih udžbenika, potpore učenicima i studentima, oslobađanje od plaćanja vrtićkih programa koju financira udruga Blaga djela), c) psihološka potpora (lokacije gdje se pruža individualno i/ili obiteljsko savjetovanje), d) ostale usluge u zdravstvu (tečajevi za trudnice, potpore dojenju, Jedinica za poremećaje razvojne dobi), e) besplatna pravna pomoć i f) udruge za djecu i roditelje (Roda-Roditelji u akciji, Feniks-Udruga za zaštitu djece, mladih i obitelji, Zajedno do zdravlja, Centra za inkluzivne potpore, Poseban prijatelj). U vodiču se nalazi lokacija i podaci za kontakt svih mjesta u kojima se može dobiti pojedina usluga.

Mirjana Beg, Grad Dubrovnik
mbeg@dubrovnik.hr

Ankica Džono-Boban,
Zavod za javno zdravstvo
Dubrovačko-neretvanske županije
ankica.dzono-boban@zjzjz.hr

postojećim službama i nevladinim udrugama te uključivanje u različite programe za pomoć i podizanje kvalitete života; b) formiranje baze podataka sa svim vrstama neposredne pomoći i svim vrstama usluga i servisa namijenjenih majkama i djeci u lokalnoj zajednici te distribucija podataka (on-line baze podataka, tiskani i drugi mediji i sl.); c) podrška samoorganizaciji roditelja; d) senzibilizacija institucija i udruga za širenje programa prema potrebama jedno-roditeljskih obitelji. Razvoj i ponuda besplatnih usluga namijenjenih djeci i majkama u zajednici (sportske aktivnosti, umjetničke radionice, kreativno provođenje slobodnog vremena, izleti i druženje) s naglaskom na siromašnijim gradskim četvrtima; e) tečajevi roditeljskih vještina organizirani kroz okupljanja jedno-roditeljskih obitelji

i on-line; te f) unaprjeđenje dostupnosti predškolskih programa (jaslice, vrtići) što uključuje prilagođavanje radnog vremena, supstituciju troškova, uključivanje djece nezaposlenih majki, 100% obuhvat djece, posebne programe rada s roditeljima, trajnu izobrazbu odgajatelja i uključivanje djece s dodatnim potrebama. Iako je terenski dio istraživanja proveden u šest (međusobno vrlo različitih) hrvatskih gradova, znanje dobiveno njegovom provedbom od velike je koristi i drugim sredinama. Velika dobit (u istraživanjima uključenih) gradova je da su kroz sudjelovanje puno naučili i time ojačali vlastiti kapacitet da adekvatnije prepoznaju i skrb o potrebama ove ciljane populacije. Mi, voditelji istraživanja, više smo nego svjesni činjenice da se pobrojanim intervencijama nismo dotakli posebno

„teško rješivih“ izazova kao što su programi obrazovanja žena, projekti samozapošljavanja, projekti razvoja fleksibilnog radnog vremena, programi uključivanja drugog roditelja i stvaranje mehanizama bolje naplate alimentacija. Riječ je dakako o dugoročnim projektima za koje nam treba značajna podrška nacionalne razine upravljanja. No opisi postignuća naših gradova, koji slijede u nastavku teksta, dokaz su da je pomak moguć i isključivim oslanjanjem na lokalne resurse.

Prof.dr.sc. Selma Šogorić
nacionalna koordinatorica HMZG
ssogoric@snz.hr

Istraživanje potreba jednoroditeljskih obitelji u gradu Zagrebu

Gradski ured za zdravstvo je u suradnji s druga dva Gradska ureda - za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom te za obrazovanje, kulturu i sport - predškolski odgoj, u periodu od 2011. do 2015. godine, kroz ovaj projekt okupio i povezao veliki broj dionika. Umrežena je patronažna djelatnost sva tri zagrebačka Doma zdravlja, Centar za socijalnu skrb Zagreb - obiteljski centar i organizacije civilnog društva Udruga Hrabri telefon i Udruga Let. Intervencije su podijeljene prema područjima djelovanja i designiranim provoditeljima. Dom zdravlja Zagreb zapad i njegov Centar za zaštitu mentalnog zdravlja, multidisciplinarnim pristupom izvaninstitucionalnoj skrbi za osobe s psihotičnim poremećajem, provoditelji su niza programa. U suradnji s patronažnom službom provode program Probira roditelja s duševnim smetnjama te rane intervencije i psihološke podrške obitelji. Rade superviziju djelatnika Doma zdravlja na području ranog uočavanja smetnji raspoloženja, rane interakcije roditelja i djeteta, probiru slučajeva te pružanju psihološke podrške odraslim članovima obitelji (male supervizijske grupe). Provode i savjetodavni rad na području rane interakcije roditelja i djece, psihoedukacije i psihološke podrške djeci i odraslim članovima obitelji. Na programima unapređenja kvalitete roditeljstva rade Poliklinika za zaštitu djece Grada Zagreba (koja provodi individualni i grupni dijagnostički i tretmanski rad s psihotraumatiziranom

djecom i njihovim roditeljima) i Nastavni zavod za javno zdravstvo Dr. Andrija Štampar (Škole za roditelje). Kvalitetu roditeljstva potiču i Domovi zdravlja grada Zagreba kroz održavanje trudničkih tečajeva, organizaciju grupa za potporu dojenju, uspostavom Savjetovališta za dojenje DZ Zagreb Istok, istraživanjem o duljini dojenja DZ Zagreb Centar, formiranjem Pričaonice o zdravlju - prve tri su najvažnije koju provodi DZ Zagreb Centar-Trnje u suradnji s Dječjom knjižnicom. Oformljena je i zatvorena face grupa Mame srijedom (DZ Zagreb Centar - Trnje). Majke su u kontaktu 24 sata, razmjenjuju svoja iskustva, probleme, radosti, dogovaraju se za susrete, izlaske u park, međusobno razmjenjuju dječju garderobu. Majke članice GPD "Mame srijedom" u osnivanju su udruge „Zdravo obiteljsko okruženje“. Podršku kvalitetnom roditeljstvu pružaju i Organizacije civilnog društva: Društvo za psihološku pomoć kroz program: Pinklec: Skrb za mentalno zdravlje djece iz razvedenih obitelji (zajednički susreti i grupa djeca - roditelja), Udruga Hrabri telefon kroz savjetovanje (35% su jedno-roditeljske obitelji) i osnaživanje roditelja (Škola za roditelje - potrebe roditelja, prevladavanje stresa, samopoštovanje), Udruga LET kroz psihosocijalno savjetovanje (individualno i grupe), pružanje podrške putem web stranica i izdavanjem priručnika „Za i o jedno-roditeljskim obiteljima“. Unutar Strategije borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti 2014.-2020. u Republici Hrvatskoj jedno-roditeljske su obitelji prepoznate kao ranjiva skupina društva s obzirom na obiteljsku strukturu. U gradu Zagrebu uzorak ispitanika činilo je 40 jedno-roditeljskih obitelji (39 s

majkom, jedna s ocem). Najveći broj ispitanika imao je potrebe vezane uz pomoć u skrbi za dijete, financijske probleme te probleme u nalaženju posla i rješavanju stambenog pitanja. Problemi su također usklađivanje radne i roditeljske uloge, nedovoljna informiranost o pravima i institucijama, izloženost stresu te nedostatak podrške drugog roditelja, prijatelja i okoline. Slijedom postojeće Odluke o socijalnoj skrbi Grada Zagreba (Službeni glasnik 26/14, 19/15) pomoć u naravi kroz obiteljske pakete dobivaju 203 jedno-roditeljske obitelji (s ukupno 367 djece) te prehranu u pučkoj kuhinji 83 jedno-roditeljske obitelji (s ukupno 139 djece). Potrebite obitelji, rješenjem gradskog ureda, dobivaju i pomoć djeci u mliječnoj hrani te ljetovanje. Dobivaju se i dodatni bodovi za stipendiju učenicima/studentima slabijeg socijalnog statusa, oprema za novorođenčad, sufinanciraju se programi socijalnog i humanitarnog značenja te savjetovanje i pomaganje. U Socijalnom planu Grada Zagreba 2014.-2020. jedan od prioriteta je širiti mrežu socijalnih usluga te preventivnih i tretmanskih programa podrške obitelji. Gradski Ured za socijalnu skrb planira i izdavanje vodiča kroz ostvarivanja prava i usluga te sufinanciranje programa jačanja kapaciteta i podrške jedno-roditeljskim obiteljima.

Jasna Tucak, Grad Zagreb,
Gradski ured za zdravstvo
jasna.tucak@zagreb.hr

Antonija Bobić, Grad Zagreb, Gradski
ured za socijalnu skrb
antonija.bobic@zagreb.hr